

[Minden más foci NS-publicisztika](#)

DLUSZTUS IMRE 2018.04.22 22:53 Frissítve:

2018.04.22 22:53

Nemzetközivé lett – Dlusztus Imre publicisztikája

A német labdarúgó Bundesliga első és második osztályában 69 nemzet játékosai szerepelnek. Hagyományosan hosszú éveken keresztül ezen a piacon volt a legszínesebb a választék, ám ebben a bajnoki évben előztek az angolok: a Premier League és a Championship összesen 76 ország futballistáinak ad munkát. E négy osztályban összesen 1097 idegenlégiós található. A magyar NB I a pénzügyi lehetőségeihez képest nincs nagy lemaradásban, hiszen 32 nemzet 98 polgárát foglalkoztatja. A tízcsapatos osztrák első osztályban 34, a 12 együttest foglalkoztató ukrán élvonalban 26 nemzet képviselteti magát. Ez az adat a román első ligában: 14/45, a lengyeleknél pedig 16/46. Kis kitekintés: itthon a kézilabda is sok külföldinek ad kenyeret. A Veszprémben 11, a Szegedben nyolc, a Tatabányában hét, a Győr női csapatában nyolc ország kiválóságai jutnak szóhoz.

Sok vagy kevés? Eldönthetetlen. Ha a hazai fiatal játékosok érvényesülése felől nézzük, nagyon sok. Ha azt helyezzük a fókuszba, hogy jó külföldről itthon is lehet tanulni, sőt nemzetközi tapasztalatot szerezni, akkor a keret negyedéig-harmadáig be kell engedni az idegenlégióist. Ha viszont a nemzetközi eredményesség a mérce, főleg az itt és most parancsát mérlegelve, akkor egyértelmű, hogy az anyagi lehetőségek maximális kihasználásával lehet elérni a célokat.

Az élsportolók vándorlása az 1980-as évektől indult el, de igazi lendületet a híres Bosman-ügy után vett. 1995-ben az Európai Bíróság a belga játékos keresete kapcsán kimondta, hogy a profi sportoló munkavállalók röghöz kötése ellenkezik az Európai Közösség szerződésének a személyek szabad mozgására vonatkozó jogával. A határozat egyik következményeként a lejárt szerződésű profi sportolókért klubjuk a továbbiakban nem kérhetett pénzt. Ma már fel sem vetődik ez az igény, de 1995-ig teljesen természetes volt. Lényeges elem, hogy a bírósági döntés arra is kitért, hogy az Európai Unió állampolgáira vonatkozóan nem lehet korlátozni az idegenlégiósok számát egy csapaton belül. A Bosman-szabály tulajdonképpen azt mondja ki, hogy a profi sportolók jogi szempontból semmiben sem különböznek a többi uniós munkavállalótól.

A történeti okokból speciális francia piac nagyon sokáig befogadó jellegű volt. Az 1950-es évek közepén született nagy nemzedékből Michel Platini kívül – aki a Juventus világsztárja volt – mások nem nagyon merészkedtek a francia határokon túlra. Az 1984-ben Európa-bajnokságot nyerő francia válogatott meghatározó egyéniségei népszerűségük és sikerességük ellenére sem vágytak nemzetközi karrierre. A nagy generációból Platini mellett az önnön zsenialitását nehezen kezelő Didier Six játszott még külföldön, hosszú pályafutása során öt ország 14 klubjában szerepelt, és 30 fölött Dündör Siz néven, immár török állampolgárként játszott két idényt a Galatasaray csapatában.

Ilyen elődök után korszakos kísérlet volt Eric Cantonée. És lássunk csodát: 2001-ben a Manchester United-szurkolók a klub legjobb XX. századi futballistájának választották az öntörvényű franciát. Így már nem meglepő, hogy a mai Premier League összes játékosának 7.4 százaléka francia állampolgár. A kezdeti zártság után a franciák is részt vesznek a nagy nemzetközi együttműködésben.

Idézzük egy marseille-i kutatócsoport véleményét, amely szerint minimum kétmillió lakosságú térség, régió tud eltartani egy-egy nemzetközi babérokra pályázó klubot. A Bayern, a Real Madrid, a Manchester United, a Barcelona vagy a Chelsea esetében nem nehéz összefüggést látni a klub bevétele, ereje és az éltető régió (metropolisz) gazdasági súlya között.

Hibát követnénk el ugyanakkor, ha azt gondolnánk, hogy a magyar élsportnak, benne a labdarúgásnak csak akkor van esélye a versenyképességre az európai elittel, ha a nagy lakosságszámú nyílt rendszerek szabályai szerint működik: egy-egy sportág nemzeti bajnokságában 50-60 nemzet játékosát szerepelteti; felpumpálja a csillagos égitest a topszereplők és a menedzserek fizetését; saját nevelésű sportolók szerepeltetése helyett szinte kizárólag „hozott anyagból” dolgozik. Ha egy kicsit tágabb szemmel figyelünk, és nem csak az elüzletiesedett sportot, hanem a társadalmak mélyrétegeit is látni akarjuk, a globalizálódás valódi mibenlétét is tetten érjük. Az angol és német futball-ligákban nem azért szerepelnek játékosok olyan országokból, mint Francia Guyana, Gambia, Curacao, Kína, Szíria, Angola, Trinidad és Tobago, Bermuda, Benin, Bissau-Guinea, Zimbabwe, Mauritius, valamint Antigua és Barbuda, mert legjobb labdarúgóik nélkül elképzelhetetlen lenne a bajnokság működése, hanem azért, mert egyetlen futballistával meg tudják szólítani az adott nemzet szurkolóit.

Ami a nyílt társadalom fogalomkörébe tartozik az emberek szabad munkavállalását vagy az eszmék terjedését illetően, az pontosan leképeződik a német Bundesliga vagy az angol Premier League sportos kiszerezésű üzleti világában. Széles merítés, nagy tömeg, hatalmas stadion, elképesztő publicitás, hihetetlen sztárkultusz, óriás méretek – látvány és fogyasztás a végtelenségig. De mindez a méreteket illetően mindössze öt országban nagy, Angliában,

Franciaországban, Németországban, Olaszországban, Spanyolországban.

Csak azért nem következett még be a futball nyílt és zárt társadalmának zajos összeütközése, mert az előbbi jelentős erőfölényben van, utóbbi pedig még nem ismerte föl önmaga erőforrásait. Sietve teszem hozzá, hogy a nyílt is és a zárt is szükségszerűen az, ami. A zárt nem képes sztárok tucatjait alkalmazni, nem tudja teletömni 40-50 ezer emberrel a stadionjait, nincs annyi hirdetője, szponzora, sem pedig fogyasztója. A nyíltak többnyire nagyok, a zártak pedig leginkább közepesek és kicsik.

Tekintsünk el attól, hogy politikai vagy morális értelemben a nyitottságot alapvetően pozitív, a zártságot pedig negatív jelenséggént értelmezik. El is kell tekintenünk ettől, mivel egy csupán néhány éve folyó tőkekoncentráció hozza létre a mind nagyobb nyitottságot az említett öt országban, és ennek ellenhatásaként – legalábbis a nagyon jó játékosok szintjén – a beszűkültséget az UEFA további ötven tagállama esetében. Ahogy változik a BL, egyre inkább a nagyokat zárja össze, s lesz tulajdonképpen egészen zárt az, ami önmagát nyitottnak hirdeti.

Ebből is látszik, hogy a politikai folyamatok és nézetek, így a sportpolitikai tendenciák sem írhatóak le a nyílt-zárt leegyszerűsítő megközelítésével. Ugyanakkor valahogy a nevén kell nevezni a dolgokat, hogy világossá tegyük önmagunk számára: van egyedi út, mégpedig a minőség forradalma. Ezt az utat azonban csak hosszú elemzések után, nagyon világos koncepcióval lehet kijelölni. Volt idő, amikor a világ legjobb játékosai és edzői magyarok voltak. Puskás, Kocsis és Hidegkuti itt született, itt tanulta a futballt, itt váltak szabad alkotókká. Zseniális sporttársaikkal itt bizonyították, hogy egy tízmilliós piacon is létrejöhet a világszínvonal.

Ha Tolsztojt akarunk nevelni, hiába hozunk létre íróakadémiát, amelyen száz tehetséges gyerekkel másoltatjuk unásig a Háború és békét. Ehelyett mind a száznak meg kell adni a lehetőséget, hogy maga tanuljon meg alkotni.

Manapság nem a gyerek megmaradt játékkedve hiányzik, hanem az alkotókedvének biztosított szabadság.

„Az embereknek a nyitottsággal és a zártsággal kapcsolatos álláspontja az érdekek és a körülmények függvénye. Leszámítva az ideológusokat és az idealistákat, addig támogatják a

nyitottságot, amíg gazdasági érdekeik úgy kívánják” – írta nemrég az Economist.

Mutatis mutandis. Változtassuk meg a megváltoztathatót.